הערל פרק שמיני יבמות

כלאים. פסול להקריבה דכתיב (ויקרא כב) שור או כשב פרט לכלאים כי יולד פרט ליולדת דופן. והני ממשה יליף ר' אליעזר מקרא בתמורה כפ' יש בקרבנות[ג] **לא** חייל קדושה עליהן ואע"ג דשאר פסולי הקרבה כגון רובע ונרבע מוקצה ונעבד ואתנן ומחיר חיילא עליהן קדושת הגוף ולריכין מוס קבוע ליפדות עליו ולאחר פדיון אסורין בגיזה ועבודה הני לא חיילי עליהן אלא קדושת דמים כדיקלא בעלמא ונפדין בלא מוס ומותרין בגיזה ועבודה לאחר פדיונן: **לא קדושין בתמורה.** לא מיבעיא תחלת הקדש דלא קדשי דאפי' בעל מום שקדש מומו להקדשו לא נחתא ליה קדושת הגוף כדאמר בבכורות בפ"ב (דף יז.) אלא אפילו אם המיר קודם כהן הני לא מקדשי דאילו בעל מום חיילא עליה קדושת הגוף ליאסר בגיזה ועבודה אף משיפדה דכתיב (ויקרא כז) טוב ברע אם המר ימירנו ואפילו הכי אהני לא חיילא. ואין מקדיש לעשות תמורה אם הם קדושים והמיר תוליו בהם אינן עושין תמורה. והתם מותבינן במסכת תמורה[ד] וכי מאחר שאין קדושין היאך מקדישין אי אתה מוצא אלא במקדיש בהמה ואח"כ נערפה במקדיש ולד וילא דרך דופן אבל כלאים וטומטום ואנדרוגינוס שנפסלו משעת ילירתם אי אתה מוצא שיקדיש אלא בולדות קדשים שהיתה אמן קדושה ומה תקנתם ירעו ויסתאבו ויפדם ויאכלם והטרפה תקבר: **אל בית בוקיא.** בקיאלים וחריפים ואין מניחין תרנגול נכרי ביניהם:

הדרן עלך הערל

יש מוסרות. כהן הדיוט שנשא את האלמנה. ה"ה לבתולה דכשמת נעשית אלמנה ואסורה לכ"ג אחיו. ובגמרא פריך ליתני בתולה: **אם כשר.** כהן אסור לייבמה שנתחללה בביאת חלל כדילפינן מוכח כהן כי תהיה לאיש זר[ד] כפ' אלמנה (לעיל סח.) וחלל מותר בכשרה: **שקידש.** אבל נשא נתחללה בביאתו ואסורה ליבמה הדיוט: **שנייה לבעל ולא שנייה ליבם.** אם אמו של בעל ולא של יבם כגון שהיה אחיו מן האב ולא מן האם: **ולא פירות.** אין משלם לה פירות נכסי מלוג שאכל משלה. ואף על גב דקי"ל בכתובות (דף מז:) תקנו פרקונה מתת פירות נכסי מלוג שהוא אוכל כדתנן (שם דף נא.) לא כתב לה דאם תשתבאי אפרקינך חייב לפדותה שהוא תנאי ב"ד וזו אין חייב לפדותה דלא קרינן ביה ואותביך לאמתו אפי' הכי לא ישלם לה פירות שאכל משלה כדמפרש בגמ' (לקמן דף פט.) תנאי כתובה ככתובה דמי וכי היכי דקנסוה רבנן דלא גביא מיניה כתובת נכסי צאן ברזל שהכניסה לו משלה בתורת כתובה קנסוה נמי דלא תגבי מיניה פירות שאכל בתנאי כתובה של פירקונה שהוא תנאי ב"ד שאין כתוב בשטר כתובה: **ולא מזונות.** לא מיבעיא היכא דיתבה מומיה דלא ס"ל לזונה דהא בעמוד והולא קאי אלא אפילו אם הלך למדינת הים ולותה ואכלה לא משלם. ות"ת ה"ה לכסרה דהא קי"ל (כתובות דף קט.) כמ"ד דגיס מעותיו על קרן לגבי לאו מילתא היא ולא דמי התם קאמי (שם דף קז:) מי שהלך למדינת הים ועמד אחד ופרנס אשתו שלא הלוה לה כלום אלא בשביל בעלה פרנסה דהתם ממאן תבע היא לא לותה הוא לא בקש הימנו הלכך מלוה הוא דעבד אבל היכא דהלוה לה בתורת הלואה הוא תובעה והיא תוכעת את בעלה ומשלם כדאמר לקמן בגמרא ושמא תתאלמן או תתגרש ותשלם משלה דתנן (כ"ק דף פז.) נתגרשה האשה שתחזיר העבד חייבין לשלם: **ולא בלאות.** אם עדיין יש לה בלאות ושחקים מן בגדים שהכניסה לו אינה מוטלת כשיולאה דקנסוה רבנן: **אלמנה לכ"ג כו'.** מפרש בגמרא[ה] טעמא: **גמ' מאי איריא דאני נשא.** אנשא (ו) אלמנה קאי: **ליתני קידש.** דהא נמי מותרת לבעלה ואסורה ליבמה: **דהוה ליה עשה.** בתולה מעמיד יקח (ויקרא כא) ולא בעולה ולא תעשה אלמנה לא יקח (שם) ואין עשה דיבום דוחה את לא תעשה ועשה אבל קידש הדיוט בתולה אלמנה מן האירוסין ומת גם הוא באירוסין מייבם לה כ"ג דאחי עשה ודחי לא תעשה דאלמנה: **והא כוליה פירקין.** עשה דיבום ולא תעשה לאיסור הוא דרמו מהדדי ולא אתי עשה דיבום ודחי לגלאו דאיסור כגון ממזרת לישראל או ממזר לישראלית וכן חללה לכהן ומ"ט דהא נפקא לן בפ"ב (לעיל כ.) מועלתה יבמתו השערה[ז]: **אבל קידש שריא ליה.** ליבם הדיוט: **ואדתני.** נשא משום סיפא דאתני' ניתני קידש משום מגיעתא דקתני כ"ג שקידש דלא מצי למיתני נשא: כ"ג **אלא משום בת בוקתא.** הא דתני נשא בריש דפרקין משום בת בוקתא לגומר השטיה בגדה אבל שנשא כשרה אבל הדיוט: **ליתני בתולה.** כי נשואין

לא קדושין בו'. והא דלא תשיב נרבע ומוקצה ואתנן ומחיר משום דהנהו קדושין ומקדישין כדמוכח בתוספתא (דתמורה פ"ד): **רבי** אליעזר גר' [ז]בשנתינו. וכן בהיתה דאין מטמא בגדים (ז) וההיא דלא קדושין ולא מקדישין בבכורות (דף מב.) ובתמורה (דף יח.):

הדרן עלך הערל

יש מותרות. פי' הר"ר יהודה בר' י"ט דכן דרך התנא לאחר שפי' הלכות המקבתא מחזר ושונה אותם בלשון קצר כדי שיהיו מסודרים בידך ושמורים בפה ובלב ועוד אמר ר"י דנקטינהו לכולהו משום בבא דאסורות לבעליהן ומותרות ליבמיהן דאע"ג דמכח בעל ח)(דמית קמיינס) לא אסרי לה אינס אע"ג דאסורות לבעליהן: **מאי** איריא דתני נשא כו'. בשאר מקומות אין דרך הש"ס לדקדק בזה דבפרק ד' אחין (לעיל כו.) שונה בכמה מקומות נשואין שתי אחיות והכא דייק משום דבמציעתא קידש קתני: **והא** בולה פירקין לא תעשה הוא. פי' בקונטרס כגון ממזרת לישראל וחללה לכהן ואין נראה דבחללה נמי איכא (ג) עשה דקדושים יהיו אלא מאיסור ממזרות קאי שנזכר בכמה בבות: **ולא** אתי עשה ודחי לא תעשה. אף על גב דלאו דאלמנה אינו שוה בכל וגרע טפי מ"מ מייתי ראיה כיון דגזרינן ביאה ראשונה אטו ביאה שניה אלא השוה בכל ה"ה דגזרינן אפי' שאינו שוה בכל: וכי

ח) אחי ל"ל מ"מ. אתם איסא קרא אבל בהני אלא אלה יכי.

תום' חד מקמאי

בתב הרב אליפס דאלמנה לכ"ג גרושה וחלוצה לכהן הדיוט בשלא הכיר בה אין לה כתובה אבל הוספת יש לה ומסיק דתוס' נמי אין לה דכי אקני לה אדעתא למיקם קמיה אדעתא דלמשקל ולממק לא אקני לה. ריש לתת טעם לדברי הרב מהא דאמרינן בפרק אע"פ הלי' כו' אליעזר בן עזריה שלא כתב לה [אלא] על מנת לכונסה ומכניא לן התם חיבת חופה קונה או חיבת ביאה קונה. אלמא תוס' משום חיבת ביאה או משום חיבת חופה הראויה לביאה כתב לה הלכך אפי' בשלא הכיר בה משום חיבת ביאה אקני לה אבל כתובה היא באלמנה לכ"ג לא תקינו ואיהו נמי לא כתב לה כתובה אלא אדעתא דתקנתא דתקינו רבנן כתובה אדעתא דנשואי איסור כיון דקי"ל (לקמן ס"ה ע"ב) הלכה כר' מחבירו הלכך טעמא דאלמנה לכ"ג [יש לה כתובה] משום דדברי תורה אינם צריכים חזוק. ש"מ דה"ה למזרת ונתינה לישראל ומחזיר גרושתו משנשאת וספק סוטה וסוטה ודאית טולן יש להן כתובה כשהכיר בה ואע"ג דקי"ל דאשה שונתה תחת בעלה אין לה כתובה ה"מ כשאין רוצה

ח) [נדרים כ:], כ) מתוכות ק: לקמן פה., ג) [דף ח.], ד) [ויקרא כב], ה) [לקמן פה.], ו) [דברים כה], ז) ע' תוי"ט, ח) ס"ל דמיין קמי יבמ.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מאי איריא כו'. אנשא דרישא קאי ומיבמה אלמנה נמחק: (ב) תוס' ד"ה ר"ש וכו' דאין מטמא בגדים וכן בההיא לא קדושין: (ג) ר"ה והא טוליה וכו' עשה דקדושים. ק"ב מיהה לי דהכי נמי בכ"ג אינס עשה ו' דקדושים כדלעיל דף כ' ותי"כ שפיר מקשה מחללה דאם היה זה עשה ל"כ נם מקדש הוא ל"ם ופשה ופריך זה כדרך ממ"ג אלא טולאי דזה נקרא איסור מלוה כדלעיל דף כ' דחזר ממה שאמר דהוה איסור קדושה ולכאורה יש ליתב דדוקא נבי אלמנה לכ"ג חזר הגמ' לאיש נבה עשה דקדושים אבל נבי חללה לכהן הדיוט דאם הבסולן קדושים יהיו לאלהיהם כתיב שם אין ספק דהוה עשה דאחר הענין יעלה זה אינו דהא להניא אי' בקדושין דף ע"ח כאלא נמר ביאתו עשית לכ"ג מיד חללה בהערלה ע"ב דהיא מצוה מפורשת בהבא על יבמתו דאלמנה לכ"ג נעשי' חללה מיד ממילא בנמר ביאה אינא עשה דקדושים יהיו שבתוב נבי חללה ואין אתבר ליישב לאלמנה הא ל"ל לגמרי כיאתו הא עוכר בעשה דקדושים:

מוסף רש"י

לא קדושין בתמורה. שאם הן תולין ויהיו נבהמת קדשים אינם נתפסין, ואפילו תמורה שחלה על בעלי מומין קטנים אינה חלה עליהן, וכל שכן אם הקדישן ממש אינן קדושין (חתורה יא.) אע"פ שהתמורה חלה קדושה הגוף על בעל מוס קבוע. אינה חלה על אלו, וכל שכן שאין קדושת הגוף חלה עליהן בהקדש הפה אלא קדושת דמים בעלים וחגנים ואינן צריכין מוס לפדות (שם יז.). ולא מקדשין בעושה תמורה. אין מקדישין אחר לעשות תמורה, אם הן קדושין והמיר בהמת חולין בהן (חתורה יא.) שאם הם קדושין אין עושין תמורה, והיכי דמי שהן עצמן קדושין, הא אין נתפסין בקדישה, כגון שהיו אלות קדשים דקבדי אנב אחן (בכורות מב.).

הדרן עלך הערל

אלמנה לכ"ג. יש לה כתובה מפני שהיא בתולה ווילדה בתולה על ידי נשואין לפיכך אינה מרגילתו אלא היא מרגילה ומעבלה לישאל לו לפיכך קנסו אותו ליתן כתובה (כתובות ק:).

כלאים וטרפה ויוצא דופן טומטום ואנדרוגינוס לא קדושין ולא מקדשין ואמר שמואל לא [א]**קדושין בתמורה ולא מקדשין בעושה תמורה ש"מ: ר' אליעזר אומר חייבין עליו סקילה כזכר: תניא א"ר כשהלכתי ללמוד תורה אצל ר' אלעזר בן שמוע חברו עלי תלמידיו כתרנגולים של בית בוקיא ולא הניחוני ללמוד אלא דבר אחד במשנתינו רבי אליעזר אימר אנדרוגינוס חייבין עליו סקילה כזכר:**

הדרן עלך הערל

ו)**יש** מותרות לבעליהן ואסורות ליבמיהן מותרות ליבמיהן ואסורות לבעליהן מותרות לאלו ולאלו ואסורות לאלו ולאלו ואלו מותרות לבעליהן ואסורות ליבמיהן כהן הדיוט שנשא את האלמנה ויש לו אח כ"ג חלל שנשא כשרה ויש לו אח כשר ישראל שנשא בת ישראל ויש לו אח ממזר ממזר שנשא ממזרת ויש לו אח ישראל מותרות לבעליהן ואסורות ליבמיהן ואלו מותרות ליבמיהן ואסורות לבעליהן כ"ג שקידש את האלמנה ויש לו אח כהן הדיוט כשר שנשא חללה ויש לו אח חלל ישראל שנשא ממזרת ויש לו אח ממזר ממזר שנשא בת ישראל ויש לו אח ישראל מותרות ליבמיהן ואסורות לבעליהן ואלו אסורות לאלו ולאלו כהן גדול שנשא את האלמנה ויש לו אח כהן גדול או כהן הדיוט כשר שנשא חללה ויש לו אח כשר ישראל שנשא ממזרת ויש לו אח ישראל ממזר שנשא בת ישראל ויש לו אח ממזר אסורות לאלו ולאלו ושאר כל הנשים מותרות לבעליהן וליבמיהן שניות מד"ם שנייה לבעל ולא שנייה ליבם [ב]אסורה לבעל ומותרת ליבם שנייה ליבם ולא שנייה לבעל אסורה ליבם ומותרת לבעל שנייה לזה ולזה אסורה לזה ולזה [ג]אין לה לא כתובה ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות והולד כשר [ד]וכופין אותו להוציא [ה]אלמנה לכ"ג גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לנתין ולממזר יש להן כתובה: **גמ'** מאי איריא דתני נשא ליתני קידש וכ"ת טעמא דנשא דהוה ליה עשה ולא תעשה אבל קידש אתי עשה ודוחה לא תעשה והא בולה פירקין עשה ולא תעשה הוא ולא אתי עשה ודחי לא תעשה משום דקבעי למיתני סיפא כ"ג שנשא את האלמנה דוקא נשא דשוייה חללה אבל קידש שריא ליה תנא נמי רישא נשא ואדתני משום סיפא ליתני משום מציעתא כ"ג שקידש את האלמנה ויש לו אח כהן הדיוט אלא משום בת בוקתא דקבעי למיתני חלל שנשא כשרה טעמא דנשא דשוייה חללה אבל קידש שריא ליה משום הכי קתני נשא ומאי איריא דקתני אלמנה ליתני בתולה וכי

ח) [לעיל כו.], ט) [לעיל כו.] שונה בכמה מקומות נשואין שתי אחיות והכא דייק משום דבמציעתא קידש קתני: **והא** בולה פירקין לא תעשה הוא. פי' בקונטרס כגון ממזרת ליישראל וחללה לכהן ואין נראה דבחללה נמי איכא (ג) עשה דקדושים יהיו אלא מאיסור ממזרות קאי שנזכר בכמה בבות: **ולא** אתי עשה ודחי לא תעשה. אף על גב דלאו דאלמנה אינו שוה בכל וגרע טפי מ"מ מייתי ראיה כיון דגזרינן ביאה ראשונה אטו ביאה שניה אלא השוה בכל ה"ה דגזרינן אפי' שאינו שוה בכל: וכי

ח) [לעיל כו.], ט) [לעיל כו.] מועלתה יבמתו השערה: **אבל קידש שריא ליה.** ליבם הדיוט: **ואדתני.** נשא משום סיפא דאתני' ניתני קידש משום מגיעתא דקתני כ"ג שקידש דלא מצי למיתני נשא: כ"ג **אלא משום בת בוקתא.** הא דתני נשא בריש דפרקין משום בת בוקתא לגומר השטיה בגדה אבל שנשא כשרה כו': **ליתני בתולה.** וכשמת נעשית אלמנה ניישואין

לקיימה אחרי שידע שונתה אבל זה שידע שונתה וקיימה א"נ כשהתוירה אחר שגירשה יש לה כתובה אליבא דר' ואליבא דרשב"א לית לה כתובה מפני שהיא מרגילתו דהא לא פסיל לה דהא לתרומה ולכהונה הא אפסלה לה בזנות והלכה כר':

עין משפט נר מצוה

קמב א מיי' פ"ט מהל' תמורה הלכה יח:

א ב מיי' פ"ו מהלכות יבום הלכה יג סמג עשין נא טוש"ע אה"ע סימן קמד סעיף כ:

ב ג מיי' פכ"ד מהלכות אישות הלכה כ סמג עשין מח טוש"ע שם סי' קטז סעיף ד:

ג ד מיי' שם סמג עשין שם טוש"ע שם סי' קמד סעיף כ:

ד ה מיי' שם הלכה ד סמג שם טוש"ע שם סי' קטז סעי' ג ועי' בכ"מ:

תוספות ישנים

לא קדושין בתמורה לא מיבעיא תחלת הקדש דלא קדשה אלא אפי' סוף הקדש כגון תמורה לא מתפסת בקדושת תמורה ואע"ג דבעלי מומין נתפסין בתמורה דכתיב טוב ברע אי רע בטוב דר"ל בעלי מומין בתמימין מ"מ ג) איכא התם קרא בהני דלא חלה עליהן קדושה כלל: ולא מקדישין והתם קאמר וכי מאחר שאין קדושין היאך מקדישין ומשני עדיפא המקדיש בהמ' ואח"כ נערפה הקדש ולד ויצא דרך דופן וטומטום ואנדרוגינוס מסכחת לה בולדות קדשים ומ"ד ולדות קדשים במעי אמן הן קדושים ומכלהו נמי נוכל לייבם כן דמייבי שהם ולדות קדושים ואח"כ נולד בהם הפסול וקדושים מדפריש דולדות קדשים במעי אמן הם קדושים כ"ל:

ג) אולי ל"ל מ"מ התם איכא קרא אבל בהני אלא אלה יכי.

תוס' רש"י

לא קדושין בתמורה. שאם הן תולין ויהיו נבהמת קדשים אינם נתפסין, ואפילו תמורה שחלה על בעלי מומין קטנים אינה חלה עליהן, וכל שכן אם הקדישן ממש אינן קדושין (חתורה יא.) אע"פ שהתמורה חלה קדושה הגוף על בעל מוס קבוע. אינה חלה על אלו, וכל שכן שאין קדושת הגוף חלה עליהן בהקדש הפה אלא קדושת דמים בעלים וחגנים ואינן צריכין מוס לפדות (שם יז.). ולא מקדשין בעושה תמורה. אין מקדישין אחר לעשות תמורה, אם הן קדושין והמיר בהמת חולין בהן (חתורה יא.) שאם הם קדושין אין עושין תמורה, והיכי דמי שהן עצמן קדושין, הא אין נתפסין בקדישה, כגון שהיו אלות קדשים דקבדי אנב אחן (בכורות מב.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com